

בבא מציעא צב

עניין: מגילת סתרים

אגרות משה או"ח ח"ד סי' לט

שדעת יחיד זה היא דעה חשובה ששייך לומר דבר כזה ואינם דברי טעות שא"כ אף שעכ"פ דברי יחיד הם שאין הלכה כמותו הא צריך ללמוד אותו ולהזכירו בין המרובין מהטעמים שנאמרו במתני' דעדיות, וכיון שלא קבלו ממנו להזכירם ולשנותן בביהמ"ד שהיה שייך שישכח הוצרך לכותבם, וזה היה מותר מן הדין דדבר ששייך שישכחו אף בדורות ההם לא נאסרו כלל, דהאיסור הוא רק שלא לכותבן בין לחשיבות בעלמא ככתיבה דס"ת שאף אם ידע שלא ילמוד בו כלל משום שיש לו ס"ת של אבותיו ושל צבור ללמוד ונביאים וכתובים אף שליכא חיוב ומצוה על כל אחד לכתוב מ"מ רשאין לכתוב וגם מסתבר שהיה מצוה אף לחשיבות כתיבה בעלמא משום שיהיו כה"ק בביתו אף שלא ילמוד בהו, ובתורה שבע"פ אסור לכתוב בעלמא מצד חשיבות זה, ובין לצורך למוד נאסרו לכתוב מגוה"כ מאיזה טעם שלא יגשי לא ידוע, ואולי משום שצריך ללומדם בעל פה דוקא ולידע אותם תמיד דוקא מצד הלימוד ולא מחמת שילך ויעיין כשיצטרך לאיזה דין בהספרים שהיו נכתבים שהיה זה בטול למוד תורה שהיא מצוה היותר גדולה ועליה קיים כל העולם ובשביל זה היה עיקר תכלית הבריאה כדמשמע מפסחים סוף דף ס"ח דאר"א אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, וקאי שם על תורה שבע"פ דלמוד חכמים גדולים כר' יוסף ור' ששת ור"א דהוא הגמ' וע"ז הוא עיקר כריתת הברית, ועיין בבעל הטורים על קרא דכי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית אלו דברים שבע"פ וכתב רמז מקהלת ואח"ז כתב רמז מגימטריא דסוף התיבות דהוא התלמוד שהוא הגמרא.

והא דאיתא בב"מ דף צ"ב דאמר רב מצאתי מגילת סתרים בי ר' חייא ופרש"י לפי שהיה אסור לכתוב הלכות וכשהיה שומע דבר חדוש וירא לשוכחו היה כותבו ומסתיר מן העין, דהיה זה קודם שהתירו לכתוב אף ספרא דאגדתא והיה ממש אסור לכתוב, שחזינן מזה שאדם לעצמו היה רשאי גם קודם שהתירו כשהיה דא לשוכחו משום דזה מעולם לא נאסר כשאינו כותב אלא לעצמו לזכרון, ובשבת דף ו' כתב רש"י בלשון רבים שהסתירה מפני שלא ניתנה לכתוב וכששומעין דברי יחיד חדשים שאינן נשנין בבהמ"ד וכותבין אותן שלא ישתכחו מסתירין את המגילה, ולא שהוא סתירה משום שודאי אינו רק ליחיד אלא גם להרבה כשהן רק יחידים, אבל בשבת פרש"י הטעם דלמה חשש ר"ח לשכחה יותר מכל שמועות ששמע מחכמים יחידים דהיה זה משום שהוא דבר שלא נתקבל בביהמ"ד אף לשנות כמו שלומדין בביהמ"ד ובישיבות גם דברי ב"ש דברי היחידים אף שאין הלכה כמותן מטעמים דאיתא בפ"א דעדיות מ"ה ומ"ו, משום שלא חשבו זה לדעה כלל אלא לטעות שלכן אפילו יראה אח"כ ב"ד אחר דברי יחיד זה נמי לא יהיה עדיף מלא אמר יחיד זה, דמסתבר דמה שנמצא בגמ' בכמה מקומות על דברי אמורא אחד בלשון דבדוּתא וטעותא וכדומה הוא בטול לגמרי שלא יוכלו ב"ד אחר לחלוק בשביל זה יותר מלא אמר האמורא זה, וכן סברו שאין לחוש שמא יאמר באיזה זמן אחד שיאמר כך מקובל אני שנצטרך לומר לו כדברי פלוני שמעת שיצטרכו בשביל זה להזכיר דברי היחיד כדא"ר יהודה שם, דלכן לא היו שונין דברי יחיד זה בביהמ"ד והיה שייך שישתכחו אף שלא היה מצוי בהם השכחה, ור"ח שהיה סבור

בעל הטורים שמות לד, כח

כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית. אלו דברים שבעל פה (גיטין פ: 68), על כן בקהלת (יז י) וכתוב יושר דברי אמת ס"ת ברית וסמך ליה דברי חכמים⁶⁹.
 פי הדברים האלה כרתי אתך ברית. ס"ת בנימטריא התלמוד (שמו"ר מז ט) ⁷⁰. כי על פי הדברים האלה. וסמך ליה ויהי שם עם ה' ארבעים יום. לומר שבשביל דברים שבעל פה שהם ארבעים יום (תנחומא משא כח) ⁷¹.